

Optimizare

Laborator 2 : Metoda Gradient

1 Metoda Gradient

Fie problema de optimizare neliniara fara constrangeri (UNLP):

$$x^* = \arg \min_{x \in \mathbb{R}^n} f(x) \quad (1)$$

O metoda clasica de rezolvare a acestei probleme o reprezinta **Metoda Gradient (MG)** (*engl. Gradient Descent*). Caracteristici:

- Este o metoda de ordinul 1, i.e foloseste *informatia de gradient*.
- Este un **algoritm iterativ**, i.e. gaseste o **solutie aproximativa** cu o **acuratete** prestabilita ϵ .

Pseudocodul metodei gradient:

Algoritmul MG

Date de intrare : \mathbf{x}_0 ($t = 0$) punctul initial,
pasul $\alpha_t > 0$

1. Atata timp cat $\text{criteriu}(\mathbf{x}_t) \geq \epsilon$:

$$1.1 \quad \mathbf{x}_{t+1} = \mathbf{x}_t - \alpha_t \nabla f(\mathbf{x}_t)$$

$$1.2 \quad t = t + 1$$

2. Returneaza \mathbf{x}_{t+1}

unde $\text{criteriu}(\mathbf{x}_t)$ se numeste criteriu de oprire si poate fi:

$$\|\nabla f(\mathbf{x}_t)\| \quad \text{sau} \quad |f(\mathbf{x}_t) - f^*| \quad \text{sau} \quad \|\mathbf{x}_{t+1} - \mathbf{x}_t\|$$

Teorema (Conditii necesare de ordinul I): Fie $f \in \mathcal{C}^1$ si $x^* \in \text{dom } f$ un punct de minim local al (UNLP). Atunci avem:

$$\nabla f(x^*) = 0.$$

2 Sisteme de recomandare

2.1 Motivatie

Consumatorii au nevoie de recomandări de încredere deoarece avand la dispozitie un număr aproape nelimitat de opțiuni, acestia doresc sa isi minimizeze timpul de cautare si sa primeasca optiuni viabile.

2.2 Tipuri de sisteme de recomandare

- Bazate pe **filtru de continut** - folosește metadata pentru a determina gusturile utilizatorului. De exemplu, sistemul recomandă utilizatorului filme în funcție de preferințele lor de genuri, actori, teme etc. Un astfel de sistem se potrivește utilizatorului și articolului pe baza similitudinii.
- Bazat pe **filtru colaborativ** - aceasta strategie recomandă consumatorilor articole pe baza comportamentului lor observat.

În cele ce urmează vom implementa sistemul de recomandare bazat pe filtrul colaborativ.

2.3 Formularea problemei

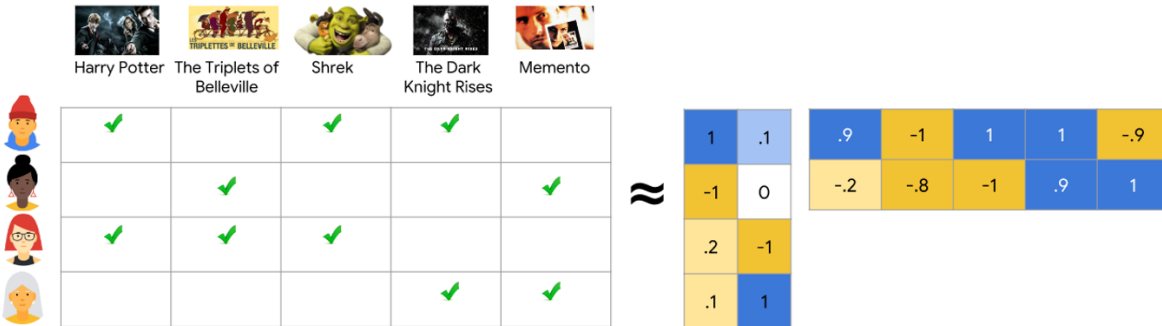
Fie matricea de feedback $R \in \mathbb{R}^{n \times N}$ (comportamentul observabil) unde

- n - numărul de utilizatori;
- N - numărul de articole;
- $r_{i,j}$ cu $i = 1 : n$ și $j = 1 : N$ - feedback-ul utilizatorului i pentru articolul j .

De observat că matricea R este **foarte rară**, dat fiind că un utilizator nu poate oferi feedback pentru toate articolele existente.

Scop: Descompunerea matricei R în produs de două matrice $U \in \mathbb{R}^{n \times k}$ și $M \in \mathbb{R}^{N \times k}$, unde

- k - numărul de caracteristici latente (i.e. neobservabile);
- $U \in \mathbb{R}^{n \times k}$ - matricea utilizatorilor
- $M \in \mathbb{R}^{N \times k}$ - matricea de filme

$$R_{n \times N} \approx U_{n \times k} M_{N \times k}^T$$

Stiai? DVS-ul este o altă metodă de a găsi caracteristici latente ce folosește descompunerea lui R în trei matrici: $U \Sigma V^T$.

Alegerea funcției obiectiv:

$$\min_{U \in \mathbb{R}^{n \times k}, M \in \mathbb{R}^{N \times k}} \frac{1}{2} \|R - UM^T\|^2 \Rightarrow \min_{U \in \mathbb{R}^{n \times k}, M \in \mathbb{R}^{N \times k}} f(U, M) := \frac{1}{2} \sum_{i,j \in \text{obs}} (R_{i,j} - \langle U_i, M_j \rangle)^2 \quad (2)$$

3 Cerinta laborator

In cele ce urmeaza vom utiliza baza de date de mici dimensiuni de la MovieLens [2]. Aceasta contine 610 utilizatori ce au acordat ratinguri de 5 stele la 9742 de filme. Am prelucrat datele selectand doar filmele ce au primit cel putin 5 ratinguri si am selectat doar 500 de utilizatori. Astfel matricea $R_{\text{train}} \in \mathbb{R}^{500 \times 3650}$.

- (2p) Rezolvati problema (2) implementand metoda gradient pentru $\epsilon = 0.001$ si $\alpha_k = 0.003$, utilizand criteriul de oprire: $|f(U_{t+1}, M_{t+1}) - f(U_t, M_t)|$

Hint: Derivatele partiale pentru functia obiectiv din (2) sunt:

$$\begin{aligned}\frac{\partial f}{\partial U_{i,k}} &= -(R_{i,j} - \langle U_i, M_j \rangle) M_{j,k} \\ \frac{\partial f}{\partial M_{j,k}} &= -(R_{i,j} - \langle U_i, M_j \rangle) U_{i,k}\end{aligned}$$

- (1p) Afisati intr-un grafic evolutia functiei obiectiv (folositi comanda *plot*) si intr-un alt grafic evolutia criteriului de oprire (folositi comanda *semilogy*)
- (1p) Calculati similaritatea cosinusoidala intre doi utilizatori la alegere. Formula generala pentru doi vectori, x si y :

$$\cos \theta = \frac{\langle x, y \rangle}{\|x\| \|y\|}$$

Care este interpretarea?

References

- [1] <https://developers.google.com/machine-learning/recommendation/collaborative/matrix>
- [2] <https://grouplens.org/datasets/movielens/>